

Enheten för EU:s inre marknad

YTTRANDE

2021-12-17 Dnr 2021/01944-2

Arbetsmarknadsdepartementet

Remissvar Europeiska kommissionens förslag till direktiv om förbättrade arbetsvillkor på digitala plattformar COM(2021)762

(Ert Dnr: A2021/02328/ARM)

Kommerskollegium ansvarar för frågor som rör utrikeshandel, EU:s inre marknad och EU:s handelspolitik. Kollegiets uppdrag är att verka för frihandel. Det innebär att vi verkar för fri rörlighet på den inre marknaden och för liberaliseringar av handeln mellan EU och omvärlden samt globalt.

Yttrandet inskränker sig till de delar av förslaget som berör kollegiets ansvarsområden. Med anledning av den korta svarstiden är våra kommentarer preliminära.

1 EU:s kompetens att definiera plattformarbetare

Direktivförslaget grundar sig huvudsakligen på artikel 153 FEUF¹. Om denna kompetens till unionsgemensam lagstiftning även omfattar befogenheten att införa en EU-definition av arbetstagare på digitala plattformar, anser kollegiet dock inte vara tillräckligt utredd.

Det finns ingen enhetlig EU-rättslig definition av en arbetstagare, utan det är EU-domstolens praxis som ger vägledande kriterier vars föreliggande i det enskilda fallet ska bedömas och prövas av nationella domstolar. Det är således medlemsländernas nationella lagstiftning och domstolar som definierar och avgör när en plattformarbetare anses som arbetstagare eller som egenföretagare, under iakttagelse av relevant

¹ Motiveringen som EU-kommissionen anför i direktivförslaget COM(2021) 762 final, återfinns på sida 8, punkt 2: "False self-employed people are thus also covered by EU labour legislation based on Article 153 TFEU."

rättspraxis från EU-domstolen på området. EU-domstolens rättspraxis utesluter inte plattformarbetarna från att uppfylla arbetstagarbegreppet enligt artikel 45 FEUF². Vidare finns det definitioner för ”arbetstagare” inom specifika sekundärrättsakter som gäller just inom dess tillämpningsområde.

För unionsmedborgare som utnyttjar sin fria rörlighet inom EU och flyttar till ett annat medlemsland för att arbeta för en digital plattform, har klassificeringen (antingen som arbetstagare eller som egenföretagare) betydelse. Den fria rörligheten för arbetstagare enligt artikel 45 FEUF ger något utökade rättigheter och det finns fler sekundärrättsakter på området³.

Definitionen av en arbetstagare i direktivförslagets artiklar 1(2) och 2(1)(4) hänvisar till medlemsstaternas egna kollektivavtal och rättspraxis under iakttagelse av EU-domstolens rättspraxis. Vidare ger direktivförslagets artikel 3(1) medlemsländerna uppgiften att själva avgöra huruvida en plattformarbetare ska anses som arbetstagare eller egenföretagare, baserat på nationell lagstiftning, kollektivavtal och rättspraxis som är möjlig att tillämpa på medlemsstatens territorium, under iakttagelse av EU-domstolens praxis. Samtidigt förser direktivförslagets artikel 4 en unionsgemensam presumptionsregel för bedömningen när en plattformarbetare ska anses som arbetstagare. Kollegiet undrar därför hur artiklar 3 och 4 förhåller sig till varandra.

Vidare undrar kollegiet vad som anses vara ett så kallat lämpligt förfarande för att medlemsstater ska kunna kontrollera och säkerställa ett korrekt fastställande av sysselsättningsstatus för personer som utför plattformarbete, enligt artikel 3(1).

2 Ettårskrav för personnummer

Enligt folkbokföringslagen kan unionsmedborgare bli folkbokförda i Sverige och få ett svenskt personnummer om de kan uppvisa att de kommer att stanna i Sverige under minst ett år⁴. Det förekommer att unionsmedborgare som flyttar till Sverige för att arbeta för en plattform i landet arbetar på ett så kallat *zero-hour kontrakt*. Baserat på ett sådant arbetsförhållande har Skatteverket inte möjlighet att fastställa en regelbunden vistelse i Sverige som arbetstagare eller egenföretagare under minst ett år framåt⁵. Detta innebär att dessa personer inte tilldelas ett personnummer. Kommerskollegium har tidigare lyft, senast i sin

² Se skäl 20 och fotnot 12 i direktivförslaget.

³ Se skäl 10 i direktivförslaget om detta.

⁴ § 3 folkbokföringslag (1991:481), SFS1991:481.

⁵ § 3 folkbokföringslag (1991:481), SFS1991:481.

Solvit-rapport 2020⁶, att personnumret har en stor betydelse i det svenska samhället. Ett liv utan personnummer i Sverige kan innebära att många tjänster och varor är svåra att få tillgång till, eller inte är tillgängliga överhuvudtaget. Med anledning av detta vill kollegiet särskilt nämna skäl 3 i direktivförslaget, vilket behandlar likabehandling. Ettårskravet för ett personnummer, som föreskrivs i svensk rätt, i dessa fall kan leda till att Sveriges sätt att införliva ett direktiv som möjligen följer detta direktivförslag skulle kunna ifrågasättas.

3 Dataskyddsförordningen

Kollegiet anser att det behövs ett förtydligande av hur direktivet förhåller sig till dataskyddsförordningen, GDPR.

4 Plattformer med säte utanför EU

Kollegiet noterar i artikel 1(3) att direktivet ska gälla även digitala plattformar som inte har sitt säte i EU⁷. Kollegiet har inte gjort någon analys huruvida direktivförslaget möjligtvis skulle bryta mot EU:s åtaganden i GATS. Kollegiet noterar däremot att förslaget skulle kunna ha en påverkan på åtaganden om personrörlighet (mode 4) i de fall personer som arbetar på en digital plattform går från att vara egenföretagare till att bli anställda i tjänsteföretag.

En ytterligare aspekt är att harmoniserade EU-regler kan underlätta för utländska företag som bara behöver sätta sig in i ett regelverk. Möjligen hade det varit önskvärt om det gjordes åtaganden på multilateral nivå via exempelvis ILO. Om plattformar ska börja anställa personer som arbetar på digitala plattformar, kan det möjligtvis innebära en större regulativ börda för plattformar baserade utanför EU, jämfört med europeiska företag som har mer kunskap om reglerna sedan tidigare.

Vad gäller ökad transparens till algoritmer är det viktigt att minimera den regulativa bördan, särskilt för små- och medelstora företag, och att man ser till att företag inte tvingas ge ifrån sig källkoder eller annan information kopplat till deras tjänst som kan anses företagskänslig. Även om kommissionen i sin konsekvensanalys menar att direktivförslaget inte

⁶ [Årsrapport 2020](#), sida 7f. På Kommerskollegium finns funktionen Solvit, som är ett nätverk som initierades av kommissionen år 2002. Nätverkets uppdrag är att hjälpa privatpersoner och företag som upplever hinder för den fria rörligheten inom EU, i syfte att säkerställa att nationella myndigheter tolkar och tillämpar EU-rätten korrekt. Läs mer på vår [hemsida](#).

⁷ Artiklarna 6, 7(1), 7(2) och 8 i direktivförslaget ska också tillämpas på personer som utför plattformsarbete men som är utan anställningskontrakt eller arbetsförhållande till plattformen (i kombination med artikel 10(1)).

ska leda till sådana problem, är det viktigt att säkerställa för att det inte ska avskräcka utländska företag att verka på den inre marknaden.

Ärendet har avgjorts av enhetschefen Agnès Courades Allebeck i närvaro av ämnesrådet Olivier Linden, och utredarna Hanna Pettersson, Sebastian Wiik, Emma Sävenborg, Waltraud Heinrich och Emma Lund, föredragande.

Agnès Courades Allebeck
Enhetschef

Emma Lund
Utredare